

Til lovforslag nr. L 103. Betænkning afgivet af Kommunaludvalget den 3. juni 1993

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om kommunale valg

(Ophævelse af ikkenordiske statsborgeres valgbarhed og valgret)

[af Pia Kjærsgaard (FP) m.fl.]

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til indenrigsministeren, som denne har besvaret skriftligt. Nogle af udvalgets spørgsmål og ministerens besvarelse heraf er optrykt som bilag til betænkningen.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Fremskridtspartiets medlem) lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *mindretal* (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Mindretallet hæfter sig ved, at det i forbindelse med udvalgsarbejdet er kommet frem, at ud over Danmark er det blandt EF-landene kun Holland og Irland, der har tillagt alle udenlandske statsborgere valgret ved kommunale valg.

Hvorfor Danmark skal adskille sin politik i forhold til det typiske inden for EF, er det svært at se nogen begrundelse for.

Endvidere finder mindretallet det foruroligende, at antallet af udlændinge, der har stemmeret ved kommunale valg, år for år øges, og at der ved kommunalvalget i 1989 var tale om 77.353 udenlandske vælgere med udsigt til endnu flere ved det kommende kommunalvalg den 16. november 1993.

Mindretallet finder, at et af værktøjerne til at sikre den danske befolknings selvbestemmelsesret er at afskaffe valgret og valgbarhed for udlændinge.

Ved lovforslaget er sikret, at finske, islandske, norske og svenske statsborgere, der har fast bopæl i kommunen og har haft fast bopæl i riget i de sidste 3 år forud for valget, fortsat har stemmeret ved de kommunale valg. Den foreslåede ændring svarer herved til lov nr. 202 af 18. maj 1977 om ændring af lov om kommunale valg m.v.

Danmark har ikke på nuværende tidspunkt indgået internationale aftaler, der pålægger landet at tildele ikkenordiske statsborgere valgret og valgbarhed.

Den nuværende retstilstand er et farligt politisk eksperiment. I mange af landets kommuner hviler den politiske ledelse på et snævert politisk flertal. I disse kommuner er det realistisk at forvente, at grupper af udenlandske statsborgere, der ikke nødvendigvis har fælles målsætninger med deres danske bysbørn, kan organisere sig og opnå en uforholdsmæssig stor lokalpolitisk indflydelse ved at virke som tungen på vægtskålen, når de politiske afgørelser skal træffes.

Herved vil det kunne forekomme, at et lille mindretal af ikkedanske statsborgere opnår uforholdsmæssig stor indflydelse ikke kun på valget af borgmester, ansættelse af kommunalt personale m.v., men generelt i alle kommunale anliggender. Dette kan vise sig at blive en utilsigtet, tidsindstillet bombe i det danske kommunale selvstyre. Det er bestemt ikke en ønskelig eller rimelig udvikling.

Mindretallet er opmærksom på, at udviklingen i EF-lovgivningen i fremtiden kan tvinge

Danmark til at give såkaldte »unionsborgere« sat en saglig debat om udlændinges valgret og valgret og valgbarhed her i landet. Ikke mindst få justeret den nuværende lovgivning til nutiden. af denne grund er det vigtigt i tide at få igang-

Erling Christensen (S) Grete Schødt (S) Poul Erik Dyrhund (S) Holger Graversen (S)

Klaus Hækkerup (S) fmd. Peder Sass (S) Jørn Pedersen (S) Pernille Frahm (SF)

Torben Rechendorff (KF) Kirkegaard (KF) Per Tærstøl (KF) Lis Noer Holmberg (V)

Erik Larsen (V) Else Winther Andersen (V) Poul Nødgaard (FP) nfmd.

Ebbe Lundgaard (RV) Glønborg (KRF)

Centrum-Demokraterne havde ingen medlemmer i udvalget.

Nogle af udvalgets spørgsmål til indenrigsministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål 1:

»Hvordan er reglerne for udlændinges stemmeret til landsdækkende og lokale valg i de nordiske lande, i USA, i Tyrkiet, i Iran, i Libanon, på Sri Lanka og i de øvrige EF-lande?«

Svar:

De nordiske lande

Ingen af de nordiske lande har tillagt udenlandske statsborgere valgret ved nationale valg. I *Norge* og *Sverige* har alle udenlandske statsborgere valgret ved kommunale valg, såfremt de har været bosat i landet de sidste 3 år forud for valgdagen, dvs. svarende til ordningen i Danmark. I *Finland* og *Island* er det alene statsborgere fra de øvrige nordiske lande, der opnår kommunal valgret, når de har boet i landet 3 år forud for valgdagen.

De øvrige EF-lande

Så vidt det er Indenrigsministeriet bekendt, er der ingen af de øvrige EF-lande, der har tillagt udlændinge valgret til nationale valg (parlamentsvalg), jf. dog nedenfor om særlige forhold i Storbritannien.

Ved valg til Europa-Parlamentet er det alene *Irland*, der generelt har tillagt derboende statsborgere fra andre EF-lande valgret. I *Holland* har derboende statsborgere fra andre EF-lande valgret til Europa-Parlamentsvalg, hvis de ellers ville være udelukket fra at stemme.

Blandt EF's medlemslande er det foruden Danmark kun *Holland* og *Irland*, der har tillagt alle udenlandske statsborgere valgret ved kommunale valg. I Holland er valgretten betinget af, at de pågældende har haft bopæl i Holland i mindst 5 år, mens det i Irland kun kræves, at de pågældende har haft bopæl i Irland i mindst et halvt år. Vedrørende *Spanien* henvises til besvarelsen af spørgsmål 8.

I *Storbritannien* har ikke blot britiske statsborgere valgret, men også derboende statsbor-

gere fra Irland, i hvert fald ved parlamentsvalg og Europa-Parlamentsvalg.

Øvrige lande

Indenrigsministeriet har ikke kendskab til reglerne om udlændinges stemmeret i de øvrige lande, der er nævnt i spørgsmålet. Indenrigsministeriet vil derfor søge at indhente oplysninger herom via Udenrigsministeriet. Når oplysningerne er indhentet, vil de blive oversendt til Kommunaludvalget.

Spørgsmål 2:

»Hvor mange udlændinge har i dag stemmeret ved kommunale og amtskommunale valg i Danmark. Svaret bedes opdelt på lande?«

Svar:

Der foreligger ikke nogen opgørelse over, hvor mange udenlandske statsborgere der i dag har stemmeret til kommunale (herunder amtskommunale) valg i Danmark, da valglisten kun udarbejdes i umiddelbar forbindelse med afholdelse af valg. Valglisten til de kommunale valg den 16. november 1993 udarbejdes således på grundlag af oplysningerne i CPR-registret fredagen 18 dage før valgdagen (for tilflyttere tillige på grundlag af oplysningerne fredagen 11 dage før valgdagen).

Ved de kommunale valg den 21. november 1989 var der i alt 77.353 udenlandske vælgere, svarende til 1,9 procent af det samlede vælgertal. Der foreligger ikke oplysninger om, hvorledes de udenlandske vælgere var fordelt på lande. Ved de kommunale valg den 19. november 1985 var der 60.220 udenlandske vælgere, svarende til 1,53 procent af vælgertallet, og ved de kommunale valg den 17. november 1981 51.888, svarende til 1,36 procent af vælgertallet.

Spørgsmål 3:

»Hvis den nuværende indvandrer- og flygtningetilstrømning fortsætter på samme niveau, hvor mange udlændinge vil da få stemmeret ved de kommunale og amtskommunale valg i Danmark i 1994, henholdsvis i 1998?«

Svar:

Indledningsvis bemærkes, at kommunale valg (herunder amtskommunale valg) afholdes i 1993, derefter i 1997, derefter i 2001 og så fremdeles.

Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål 2 foreligger der ingen oplysninger om, hvor mange udlændinge der vil have valgret ved de forestående kommunale valg i november 1993.

I år, hvor der afholdes kommunale valg, har Danmarks Statistik hidtil – inden udarbejdelsen af valglisten – foretaget en opgørelse over det forventede antal udenlandske vælgere på valglisten, fordelt på lande eller landegrupper. På grundlag af oplysningerne i CPR-registret om udenlandske statsborgere bosat i Danmark den 1. januar i valgåret har Danmarks Statistik således opgjort, hvor mange af disse der på valgdagen vil opfylde betingelserne for kommunal valgret, dvs. være fyldt 18 år og have haft fast bopæl i Danmark i en sammenhængende periode forud for valgdagen på mindst 3 år (og som ikke er umyndiggjort). Forhåndsopgørelsen i forbindelse med de

kommunale valg i 1989 blev offentliggjort den 23. oktober 1989.

På baggrund af spørgsmålet vil Indenrigsministeriet rette henvendelse til Danmarks Statistik om mulighederne for i forbindelse med den traditionelle forhåndsopgørelse af det forventede antal udenlandske kommunale vælgere at udarbejde et skøn over antal udenlandske kommunale vælgere også ved de kommunale valg i 1997 under de i spørgsmålet angivne forudsætninger.

Når resultatet af henvendelsen til Danmarks Statistik foreligger, vil Indenrigsministeriet give Kommunaludvalget meddelelse herom.

Spørgsmål 6:

»Findes der områder eller kommuner i EF-landene, hvor udlændinge er i flertal?«

Svar:

Kommissionens rapport af 22. oktober 1986 (Kom(86)487) til Europa-Parlamentet vedrørende valgret til kommunevalg for borgerne i Fællesskabets medlemsstater indeholder bl.a. oplysninger om andelen af udlændinge i befolkningen i de enkelte medlemsstater. Det fremgår, at der i en kommune i Belgien var et flertal (51 procent) af udenlandske statsborgere. Det fremgår ikke, hvorvidt der måtte være flere sådanne tilfælde, f.eks. i Luxembourg, hvor udlændinge udgjorde 26,3 procent af befolkningen.